

לו ביצים איירי קרא, האי "חסר אשך" מיבעי ליה למיכתב? ומדכתב קרא "מרוח אשך" משמע שנמרחו אשכיו. לכך תני רבי ישמעאל: שנמרחו אשכיו.

וטעמא דרבי עקיבא הוא: משום דקשיא ליה לרבי עקיבא, על דבריו של רבי ישמעאל: האי מ"מרוח אשך" מיבעי ליה? דהא מ"ם ד"מרוח" היא משורש המילה והיה צריך להוסיף מ"ם לפני המילה "מרוח" כמו "ממולח". לכך תני רבי עקיבא: שהרוח באשכיו.

וטעמא דרבי חנינא בן אנטיגנוס הוא: משום דקשיא ליה לרבי חנינא בן אנטיגנוס על דבריו של רבי עקיבא: האי "רוח אשך" מיבעי ליה? ומאי טעמא כתב "מרוח אשך". לכך תני רבי חנינא בן אנטיגנוס: שמראוי חשוכין.

וכיצד מתפרש הכתוב? קסבר גורעין ומוסיפין, דמתיבת "מרוח" גורעין חי"ת, ואות אל"ף מתיבת "אשך", ומוסיפין על תיבת מרוח, במקום החי"ת — אל"ף. ובתיבת "אשך" במקום האל"ף — אות חי"ת, וכאילו נאמר "מראו חשך".

ופרכינן לרבי חנינא בן אנטיגנוס: דאם כן "מרוח אשך" היינו בושי, דתנן לקמן [מה] ב[דפסול. ולמה נשנה שוב? (24)

ומתריצין: רבי חנינא בן אנטיגנוס לא תני

מחוי רב יהודה עד רכובה, שנתארך הגיד או הכיס עד ארכובה שלו.

תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר: אם הגיע עד רכובה פסול, למעלה מן הרכובה כשר.

איבא דאמרי: עד רכובה עדיין כשר, מן הרכובה ואילך פסול⁽²³⁾.

מתניתין:

אין לו ביצים, או אין לו אלא ביצה אחת. זהו "מרוח אשך" האמור בתורה.

רבי ישמעאל אומר: כל שנמרחו אשכיו, שנימוחו ביציו.

רבי עקיבא אומר: כל שרוח באשכיו, ועל ידי זה ביציו נפוחים.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: כל שמראוי חשוכין, שהוא שחור ככושי. [ולא איירי קרא כלל בביצים].

גמרא:

ומבארין מאי טעמא דרבי ישמעאל דפליג אתנא קמא?

משום דקשיא ליה לרבי ישמעאל אי בשאין

24. בראש"ל"צ על משניות הקשה דמאי קשיא לגמ', דהא איצטריך למיתני משום שאר התנאים שנחלקו על ר"ח בן אנטיגנוס שאף הם מודים דכושי פסול?

23. ומבאר החזו"א דקבלה היתה בידם שרבי יהודה הראה "עד רכובה", אבל לא קים להו האם עד רכובה כשר, ויותר מזה פסול, או עד רכובה נמי פסול. ועל זה מייתי ברייתא דרבי אליעזר בן יעקב.